

BIOPOLDER LUTKEMEER

LOKALE VOEDSELPRODUCTIE, EDUCATIE, BIODIVERSITEIT EN NATUURBELEVING

De ruimte in en om Amsterdam is schaars. Niet alleen woningbouw maar ook ontwikkelingen richting duurzame en klimaatbestendige steden vragen om slim gebruik van de ruimte. Aan de westrand van Amsterdam ligt een unieke kans: de Lutkemeerpolder, nu nog bestemd als bedrijventerrein, is voor de stad een waardevol groengebied. In deze polder vind je nu al Ecologische Boerderij De Boterbloem. Biopolder Lutkemeer wil de polder ontwikkelen tot pijler in stedelijk voedselbeleid en tot voorbeeldproject voor de voedseltransitie.

UITGANGSPUNTEN BIOPOLDER LUTKEMEER

Lokaal voedsel voor Amsterdam

Alle afzet is bedoeld voor Amsterdam. Dit geldt voor alle ondernemers die in het gebied actief zijn: uitgangspunt is dat de producten haar eindbestemming vinden in de stad. Hoofdmoot zijn verswaren, met een gezamenlijke schoning en productiekeuken waar groenten en fruit verwerkt kunnen worden om de houdbaarheid te verlengen.

Behoud landschappelijke waarde

Het westelijk deel van de Lutkemeer is nog landschappelijk oorspronkelijk, zoals aangelegd na de drooglegging: omzoomd met afwateringsslootjes, waardoor een drainagesysteem overbodig is. De landbouwactiviteiten worden binnen dit landschap ingepast om verrommeling tegen te gaan en de historie zichtbaar te houden.

Openstelling voor publiek

De polder is te mooi en bijzonder om alleen voor de landbouwers toegankelijk te houden. In het gebied komen wandelpaden en educatieve routes voor jong en oud. De landbouwactiviteiten worden uitgelegd en onder de aandacht gebracht middels open dagen en oogstfeesten.

Biologische landbouw

Alle producten zijn biologisch. De productie vindt plaats met respect voor en in samenwerking met de natuur. Er worden geen chemische bestrijdingsmiddelen of kunstmest gebruikt. Het bodemleven wordt gevoed met organisch materiaal en meststoffen. In het teeltplan wordt gekozen voor weerbare groenterassen en uitgegaan van een ruime vruchtwisseling.

Versterking natuurwaarde

Natuurinclusieve landbouw is het uitgangspunt: voedsel produceren binnen de grenzen van natuur, milieu en leefomgeving gericht op biodiversiteit en het klimaat. Dat betekent dat de natuur en omgeving maatgevend zijn, niet opbrengstmaximalisatie. Daarbij gaat het niet alleen om behouden, maar ook om bevorderen door aanleg en activiteiten. Denk aan bodemkwaliteit, landschapselementen en verbindingzones.

Coöperatief ondernemen

Gezamenlijk ondernemen in coöperatief verband. Eigen ondernemingen in diverse vormen (zzp, bv, vof), maar gericht op samenwerking en delen van diensten, producten, personeel, materiaal, distributie en afzetpunten. Het pachten van land gebeurt in coöperatief verband, zodat enerzijds onderlinge flexibiliteit wordt gegarandeerd en anderzijds de gezamenlijke doelstellingen worden gewaarborgd.

TOEKOMSTBOER

AARDAPPELS ROOIEN

MEERWAARDE VOOR AMSTERDAMMERS

- Voorbeeldproject voor voedselbeleid en -productie
- Recreatie, educatie en ontspanning
- Zorg, maatschappelijke activering en time-out
- Werkgelegenheid, werkervaringsplaatsen en dagbesteding
- Lokale productie en afzet
- Innovatieve distributie met zeer lage CO₂-uitstoot
- Klimaatbufferzone voor water en hittestress

AMSTERDAMSE VOEDSELKRINGLOOP MET MEERWAARDE

Noordermarkt

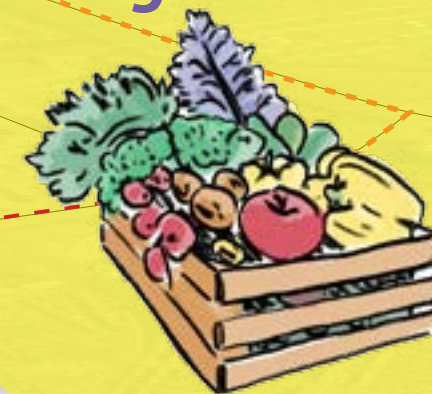
Voedsel
voor Amsterdam

Sloterplas

Osdorpplein

Duurzame
voeding en herkomst

Grootschalig
op kleine schaal

Klimaat

Werk,
scholing
en activering

Biodiversiteit

Recreatie

AMSTERDAMSE VOEDSELKRINGLOOP MET MEERWAARDE

Biopolder Lutkemeer produceert biologisch voedsel voor Amsterdam. Elke week verlaten honderden kilo's groente en fruit via een CO₂-neutraal distributiesysteem de akkers richting de stad. Buurtbewoners komen oogsten in de zelfpluktuin of boodschappen doen in de polderwinkel. Restaurants, instellingen en natuurwinkels in Amsterdam worden bevoorraad met verswaren van Amsterdamse bodem. Kinderen en volwassenen leren over voedselproductie en kunnen in het gebied recreëren.

Grootschalig op kleine schaal

Biopolder Lutkemeer is meer dan een tuinderij aan de rand van de stad. De nadruk ligt op het zichtbaar maken van voedselproductie: hoe komt voedsel op ons bord. Niet alleen het zien groeien van de producten, maar ook de aanpak van akkerbouwmatig voedsel verbouwen, de invloed van het weer, het belang van biodiversiteit, mechanisatie en alle andere aspecten die deel uitmaken van de keten.

Voedsel voor Amsterdam

Het is onmogelijk om de stad te voeden van 43ha. Belangrijker is het inzicht, ook voor Amsterdammers, hoeveel ruimte het verbouwen van voedsel vraagt. Dat neemt niet weg dat er een aanzienlijke productie plaats kan vinden. Zo voorziet het plan onder andere in 800 huishoudens wekelijks een groentepakket, 200 huishoudens zelfpluk-pakket, 350 huishoudens aardappelen en 1750 huishoudens fruit. Ook produceren we jaarlijks 12 ton brouwerst voor de vele Amsterdamse minibrouwerijen.

Biodiversiteit

Naast de akkers ligt het bos, onderdeel van Natuurnetwerk Nederland. En achter de akkers loopt de ecologische hoofdstructuur. Het is dus van het grootste belang dat de activiteiten in het gebied bijdragen aan behoud en versterking van de biodiversiteit en verbinding met het agrarische landschap. Zeker voor weidevogels, zwaluwen, patrijzen, gele kwikstaarten en veldieren zijn de akkers belangrijk. Biopolder Lutkemeer wil hier maximaal aan bijdragen.

Werk, scholing en activering

De verschillende landbouwactiviteiten leveren ongeveer 30 voltijdsbanen op. Nevenactiviteiten zoals zorg en educatie kunnen nog 10 arbeidsplaatsen opleveren. Jongeren die praktijkervaring in de agrarische of groensector willen opdoen kunnen terecht voor leer-werktrajecten. Mensen die laagdrempelig willen re-integreren hebben gelegenheid op basis van maatwerk weer aan de slag te gaan. Er wordt structuur, begeleiding en een uitdagende, maar ook rustgevende dagbesteding geboden.

Recreatie

De polder wordt doorontworpen voor nieuwe activiteiten, uitgaande van het bestaande landschap. Om de akkers toegankelijk te maken voor educatieve en recreatieve activiteiten zullen wandelpaden en picknickplekken worden aangelegd. Een open veld tussen de akkers biedt ruimte voor bijeenkomsten en activiteiten. De verbindingszones met de omliggende natuurgebieden maken het gebied aantrekkelijker.

Duurzame voeding en herkomst

Samen met scholen in Nieuw West worden programma's opgezet ter bevordering van kennis over landbouw. De aanwezigheid van voedsel is een vanzelfsprekendheid, maar slechts weinigen weten wat er allemaal bij de productie komt kijken. Meer met de seizoenen eten bevordert een duurzaam eetpatroon. Door het vieren van oogstfeesten kunnen mensen op laagdrempelige wijze bewust worden gemaakt van de gewassen die op dat moment in 'het seizoen' zijn. Op zo'n dag worden verschillende gerechten bereid met de oogst, zodat ook de variatie zichtbaar is.

Klimaat

Goed bodembeheer staat centraal. Alle landbouw- en snoeiresten worden verzameld, gecomposteerd en gebruikt als voedsel voor het bodemleven. Een gezonde bodem met een goede structuur zorgt voor meer waterbergende capaciteit en CO₂-opname. Zo wordt een bijdrage geleverd aan de Amsterdamse klimaatdoelstellingen. Het groen van de Lutkemeerpolder gaat het stedelijk hitte-effect tegen en draagt ook op die manier bij aan een klimaatbestendige stad

SAMENWERKEN IN DUURZAME PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE

Coöperatief ondernemen

Iedere ondernemer kiest zijn eigen rechtsvorm (zzp/vof/bv/etc.) en wordt met deze rechtsvorm lid van de coöperatie. Gebouwen, pachtrechten, machines en gezamenlijke contracten worden in de coöperatie ondergebracht. Iedere ondernemer is verantwoordelijk voor eigen omzet en bedrijfsvoering, maar geniet tevens van de voordelen van gezamenlijk optreden, distribueren en uitwisselen.

Agrarische starters en deeltijders

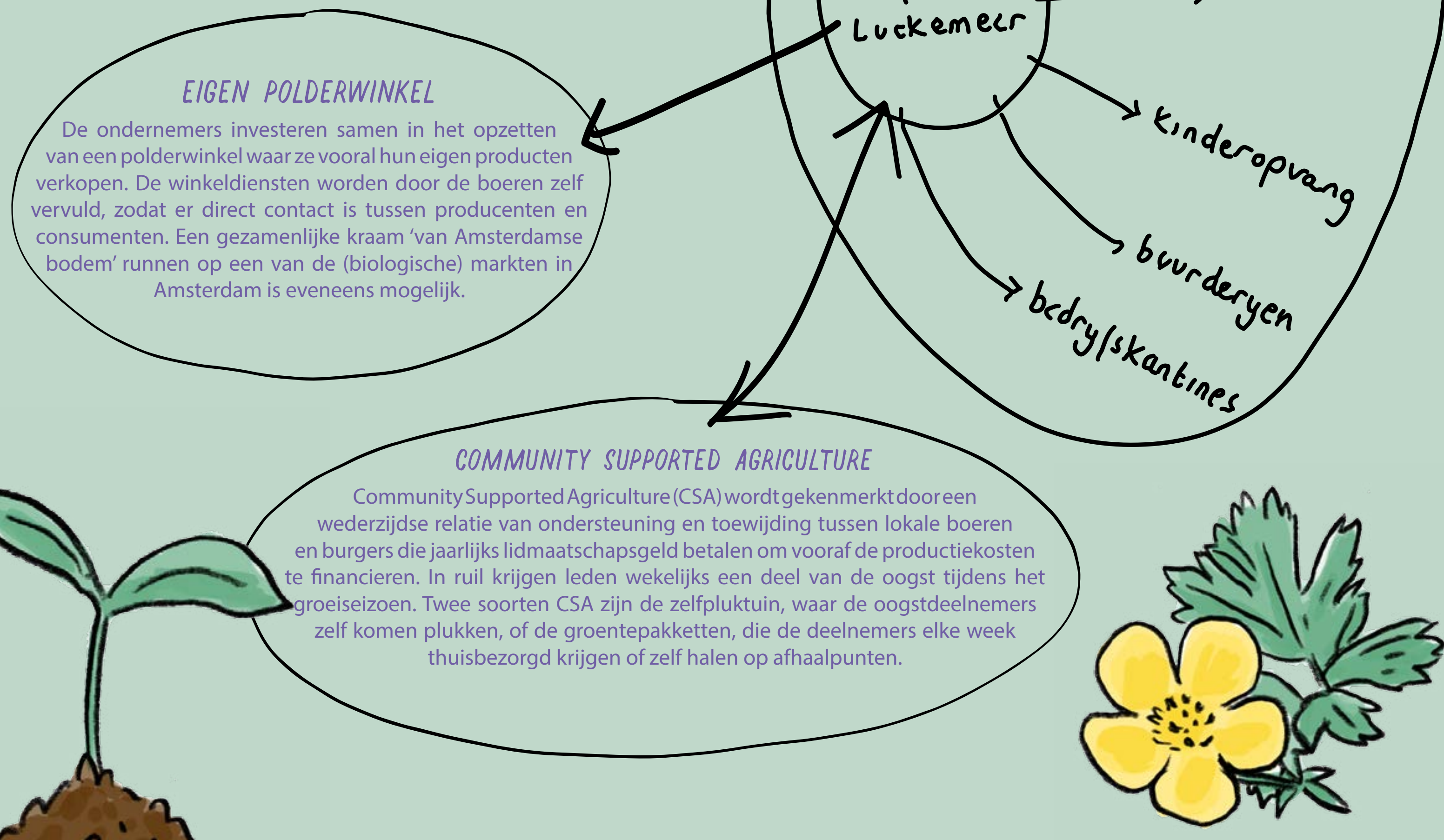
Boer worden is niet makkelijk. Het is vrijwel onmogelijk om tegen de huidige grondprijzen een levensvatbaar bedrijf te starten. Tegelijkertijd groeit, samen met de vraag naar biologische en lokale producten, het aantal mensen dat eerlijk en duurzaam voedsel wil produceren. Omdat de grond in bezit blijft van de gemeente Amsterdam en wordt uitgegeven in pacht, krijgen startende agrarische ondernemers de kans. Daarnaast neemt het aantal 30-plussers toe die een kantoorbaan willen combineren met fysiek werk. Door de coöperatieve opzet vinden ook deeltijdboeren makkelijker een plek in Biopolder Luttikhuis. De ligging nabij de stad maakt dit voor velen extra aantrekkelijk.

Investeren

Biopolder Luttikhuis wil fungeren als vliegwiel, maar gaat uit van eigen kracht van de aangesloten ondernemers. Door samenwerking en inzet van velen worden bergen verzet. Van de overheid worden geen middelen verwacht ter ondersteuning. Er kan met eigen middelen gestart worden zodra de gemeentelijke medewerking verleent door een aanpassing van het bestemmingsplan en de grond in pacht beschikbaar stelt. Daarmee zorgen gemeente en coöperatie er ook voor dat een prachtig gebied behouden blijft voor de stad.

Innovatieve distributie

Al het voedsel gaat via een fossielvrij distributiesysteem richting de stad. Elektrische bestelwagens vervoeren verse groente en fruit naar winkels en restaurants, in samenwerking met Cityhub. Een netwerk van lokale afhaalpunten en voedselcollectieven zorgt voor een zo kort mogelijke keten van boer naar bord. Door intensieve samenwerking op gezamenlijke distributie worden producten vers, klimaatvriendelijk en efficiënt geleverd. Biopolder Luttikhuis kan zo ook als hub fungeren voor de distributie van biologisch voedsel van omliggende gebieden in Noord- en Zuid-Holland.

STADSLANDBOUW ANNO 2018

Huidige situatie in de polder

De Lutkemeerpolder ligt in Amsterdam-Osdorp, tussen de Aker en de Ringvaart. In de jaren '90 zijn er plannen ontwikkeld om hier een bedrijventerrein op te richten voor Schiphol-gebonden bedrijven. In 2002 is gestart met bouwen in het oostelijke deel. Anno 2018 is het volbouwen van het westelijke deel voorzien. Nu is dat nog in gebruik voor akkerbouw.

De plannen zijn achterhaald door de maatschappelijke ontwikkelingen. Het is niet meer van deze tijd om waardevolle groengebieden grenzend aan de stad rücksichtsloos vol te bouwen met loodsen en bedrijfsverzamelgebouwen. Klimaatverandering, CO₂-doelstellingen en schaarste in ruimte maakt dat we anders kijken naar stadsontwikkeling. BiopolderLutkemeerpleitvoorherzieningvanhetbestemmingsplan, zodat huidige wensen de ruimte krijgen.

De grond is in bezit van de gemeente Amsterdam en SADC. In deze bv is de gemeente eveneens aandeelhouder, samen met de gemeente Haarlemmermeer, provincie Noord-Holland en Schiphol. Om het plan doorgang te laten vinden is politieke wil nodig; een uitruil van gronden met de aandeelhouders en het aanpassen van het bestemmingsplan naar het oorspronkelijke agrarisch gebruik of beter nog een nieuw te bepalen bestemming stadslandbouw. De gezamenlijke ondernemers kunnen verder zorg dragen voor opbouw, investering en uitvoering.

Tuinen van West

De Lutkemeerpolder maakt deel uit van de Tuinen van West. Naast recreatie, volkstuinen en sportgebieden is hierbinnen een beperkt gebied bestemd voor stadslandbouw. Biopolder Lutkemeer heeft goed contact met deze ondernemers en wil samenwerken. De opzet in de Lutkemeerpolder is in een aantal opzichten onderscheidend. Allereerst is behoud van het landschap en dus inpassing van landbouwfuncties uitgangspunt. Grootchalig in kleinschaligheid is de rode draad: samenwerkende ondernemers die coöperatief inzetten op het verbeteren van de voedselketen in de stad, innovatieve distributie en lokale afzet.

Perspectief

Een gemeente die zich inzet voor landbouwgebieden om de stad is geen uitzondering, zeker niet in de huidige tijd. Steeds meer stadsregio's beseffen de meerwaarde en zelfs noodzaak van het faciliteren van voedselproductie in en nabij de stad. Zo hebben ruim 160 steden zich gecommitteerd middels het Milan Urban Food Policy Pact om lokale, duurzame en eerlijke voedselsystemen te ontwikkelen. Amsterdam is een van de ondertekenaars van dit pact. De platforms Van Amsterdamse Bodem, Food Council MRA en Voedsel Anders hebben bouwstenen aangereikt voor een ambitieus Amsterdams voedselbeleid, als verdere concrete invulling van de goede voornemens.

Internationaal zijn er mooie voorbeelden waar Amsterdam van kan leren. Zo heeft de gemeente Lille in 2015 land aankocht (47 ha) om de ontwikkeling van biologische landbouw te bevorderen en daarmee in te spelen op de toenemende vraag naar biologische en lokale producten in de metropool. In Albuquerque (VS) heeft de lokale overheid vijf boerderijen gekocht (160 ha) om landbouwgrond te beschermen tegen ontwikkeling. Lokale ondernemers beheren het gebied, zodat de inwoners kunnen genieten van de landbouwproducten, boerderijlandschappen, educatieve activiteiten, natuur, recreatie en speciale evenementen. Ook in andere Amerikaanse steden bloeien nieuwe initiatieven, zoals in Detroit en New York.

Onze buurgemeente Almere geeft niet alleen veel ruimte aan stadslandbouw maar ook aan interessante initiatieven in de wijk Oosterwold op het gebied van ruimtelijke ordening. Laten wij in Amsterdam niet achterblijven, maar toetreden tot de voorhoede in duurzame ontwikkeling!

Biopolder is een werkgroep van Behoud Lutkemeer en bestaat uit startende agrarische ondernemers die hun toekomst zien in de Lutkemeerpolder. Ze worden hierin gesteund door organisaties als ANMEC, Toekomstboeren en Voedsel Anders. De vogelvlucht is gemaakt door Thijs de Zeeuw / Nature Optimist en de illustraties door B. Carrot. **Amsterdam september 2018**

Contact: info@behoudlutkemeer.nl **Meer informatie over de Lutkemeerpolder:** www.behoudlutkemeer.nl

Toekomstboeren

NATURE
OPTIMIST